

16. Zyngier S. Postscript: Pedagogical Stylistics: Past and Future. *Language and Literature*. 2020. Vol. 29(4). P. 446–453. DOI: <https://doi.org/10.1177/0963947020968666>

# REFERENCES

1. Vovk, O. I. (2013). Kohnityvno-komunikativna diialnist yak osnova navchannia inozemnoi movy [Cognitive and communicative activity as the basis for foreign language learning]. *Zbirnyk naukovykh prats Viiskovoho instytutu Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*. № 42. S. 114–121. [in Ukrainian]
2. Dziuba, M., & Malevych, L. (2025). Kohnityvno-komunikativnyi pidkhd do vyvchennia ukrainskoi movy za profesiynym spriamuvanniam u nefilolohichnykh ZVO: teoretychni zasady ta metodolohichni oriientyry [Cognitive and communicative approach to teaching Ukrainian for professional purposes in non-philological higher education institutions: theoretical foundations and methodological guidelines]. *Pedahohichna Akademiia: naukovy zapysky*. №25. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18011413> [in Ukrainian]
3. Lukyanchenko, I. O. (2023). Metodichni rekomendatsii do praktychnykh zaniat na samostiinoi roboty z dystsypliny «Stylistyka (osnovna inozemna mova)» (dlia zdobuvachiv pershoho (bakalavrskoho) rinvnia vyshchoi osvity za spets. 014 Serednia osvita. Mova i literatura (anhliiska)) [Methodical recommendations for practical classes and independent work in the discipline «Stylistics (Major Foreign Language)»]. *Odesa: Universytet Ushynskoho*. 83 s. [in Ukrainian]
4. Kolomiets, I. I. (Ed.). (2015). *Osnovni linhvostylistychni poniattia i katehorii (slovyk-dovidnyk filoloha)* [Basic linguistic and stylistic concepts and categories (philologist's reference dictionary)]. *Uman: VPTs «Vizavi»*. 202 s. [in Ukrainian]
5. Hryniowa, M. V. (Ed.). (2004). *Pedahohichni tekhnolohii: teoriia ta praktyka: navch. posib* [Pedagogical technologies: theory and practice]. *Poltava: Polt. derzh. ped. un-t. im. V. H. Korolenka, ASML*. 180 s. [in Ukrainian]
6. Popovych, A. (2018). *Metodyka navchannia stylistyky maibutnykh uchyteliv ukrainskoi movy i literatury v zakladakh vyshchoi osvity: monohrafiia* [Methods of teaching stylistics to future teachers of Ukrainian language and literature in higher education institutions]: monohrafiia. *Kamianets-Podilskyi: FOP Sysyn Ya. I.* 376 s. [in Ukrainian]
7. Saienko, N. V. (2024). *Intehratsiia stylistyky ta literatury v kurs navchannia inozemnoi movy studentiv vyshiv* [Integration of stylistics and literature in the foreign language course for university students]. *Visnyk nauky ta osvity*. 10(28). 1198–1210. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-10\(28\)-1198-1211](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-10(28)-1198-1211) [in Ukrainian]
8. Tomchakovskiy, O. H., Lesnevska, K. V., & Kovalova, K. O. (2023). *Suchasni trendy u vykladanni stylistyky anhliiskoi movy* [Modern trends in teaching English stylistics]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Filolohiia. Zhurnalistyka*. 2(1). Vol. 34(73). 226–230. DOI: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2023.2.1/39> [in Ukrainian]

9. Chesnokova, A., & Yakuba, V. (2011). Using stylistics to teach literature to non-native speakers. In L. Jeffries & D. McIntyre (Eds.). *Teaching stylistics* (pp. 95–108). Basingstoke: Palgrave Macmillan. [in English]
10. Kang, C. (2018). Stylistics and the teaching of advanced English for senior English majors. *Theory and Practice in Language Studies*. 8(10). Pp. 1346–1350. DOI: <https://doi.org/10.17507/tpls.0810.13> [in English]
11. Lambrou, M. (2020). The pedagogy of stylistics: Enhancing practice by flipping the classroom, using whiteboards and action research. *Language and Literature: International Journal of Stylistics*. 29(4). 404–423. DOI: <https://doi.org/10.1177/0963947020968665> [in English]
12. Lazar, G. (2009). *Literature and language teaching: A guide for teachers and trainers* (19th ed.). Cambridge: Cambridge University Press. [in English]
13. O'Halloran, K. (2019). Filming a poem with a mobile phone and an intensive multiplicity: A creative pedagogy using stylistic analysis. *Language and Literature*. 28(2). Pp. 133–158. [in English]
14. Rugaiyah, R., Putri, M. E., Idayani, A., & Ilyas, M. (2024). Utilizing stylistics for advanced English teaching: Linkages to literature and advertising. *Qalamuna: Jurnal Pendidikan, Sosial, Dan Agama*. 16(1). Pp. 193–206. <https://doi.org/10.37680/qalamuna.v16i1.4743> [in English]
15. Wales, K. (2001). *A dictionary of stylistics*. Harlow: Pearson Education Limited. (Original work published 1990) [in English]
16. Zyngier, S. (2020). Postscript: Pedagogical stylistics: Past and future. *Language and Literature*. 29(4). Pp. 446–453. DOI: <https://doi.org/10.1177/0963947020968666> [in English]

## ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

**ЛУК'ЯНЧЕНКО Ірина** – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

**Наукові інтереси:** англійська мова та методика її викладання, підготовка майбутніх учителів англійської мови та літератури.

## INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

**LUKYANCHENKO Iryna** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Germanic Philology and Methods of Teaching Foreign Languages, South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushinsky.

**Scientific interests:** the English language, methods of teaching English, professional training of English language and literature teachers.

*Стаття надійшла до редакції 14.03.2026 р.  
Стаття прийнята до друку 26.03.2026 р.*

УДК 81'42:37.013.32

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-223-395-400

ISSN 2415–7988 (Print) ISSN 2521–1919 (Online)

**ДЕМЕШКО Інна** –

кандидат філологічних наук, доцент,  
доцент кафедри української філології та журналістики  
Центральноукраїнського державного  
університету імені Володимира Винниченка  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2982-8675>  
e-mail: demeshkoim@gmail.com

## ФОРМУВАННЯ СИНТАКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНІ МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ

*У статті розглянуто проблему формування синтаксичної компетентності в майбутніх учителів-філологів у закладах вищої освіти. Проаналізовано сучасні підходи до навчання синтаксису в контексті компетентнісної парадигми освіти. Уточнено*

сутність поняття «синтаксична компетентність» як інтегрованої якості особистості, що охоплює знання про синтаксичні одиниці, уміння здійснювати синтаксичний аналіз і здатність до комунікативного використання синтаксичних конструкцій у професійній діяльності. Обґрунтовано доцільність застосування інтерактивних, проблемно-пошукових та цифрових методів навчання синтаксису української мови. Окреслено ефективні методичні стратегії формування синтаксичної компетентності, зокрема використання кейс-методу, аналізу текстів різних стилів і жанрів, інтеграцію теоретичних знань із практикою мовленнєвої діяльності. Обґрунтовано доцільність реалізації компетентнісного підходу в процесі навчання синтаксису у ЗВО з урахуванням професійно орієнтованого спрямування мовної підготовки. Установлено, що комплексна модель формування синтаксичної компетентності у ЗВО поєднує теоретичні знання з практичними навичками, компетентнісними підходами, зорієнтована на інтеграцію когнітивного, діяльнісного, комунікативного компонентів навчання, забезпечує засвоєння синтаксичних норм, формує здатність ефективно застосовувати їх у реальних мовленнєвих ситуаціях. Вона передбачає впровадження системи практикоорієнтованих завдань, що моделюють професійні й академічні комунікативні контексти. Активне використання текстоцентричного підходу, залучення інноваційних технологій навчання (інтерактивних платформ, цифрових корпусів текстів, елементів змішаного навчання) сприяє підвищенню рівня мовленнєвої підготовки здобувачів вищої освіти, розвитку їхньої критичної мовної свідомості, здатності до самостійного аналізу й редагування синтаксичних конструкцій. Такий підхід забезпечує формування стійких умінь варіювати мовні засоби відповідно до комунікативної мети, ситуації спілкування, стилістичних вимог, а це важливий складник професійної компетентності майбутніх фахівців.

**Ключові слова:** синтаксична компетентність, методика навчання синтаксису, компетентнісний підхід, інтерактивні та проблемно-пошукові технології, цифрові освітні ресурси, інтерактивні методи.

**DEMESHKO Inna –**

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor  
at the Department of Ukrainian Philology and Journalism  
of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2982-8675>  
e-mail: demeshkoim@gmail.com

## FORMATION OF SYNTACTIC COMPETENCE IN FUTURE PHILOLOGY TEACHERS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: MODERN METHODOLOGICAL APPROACHES

The article addresses the issue of forming syntactic competence in future philology teachers in higher education institutions. Modern approaches to teaching syntax within the framework of the competence-based educational paradigm are analyzed. The essence of the concept of "syntactic competence" is clarified as an integrated personal quality that includes knowledge of syntactic units, the ability to perform syntactic analysis, and the capacity to use syntactic constructions communicatively in professional activity. The expediency of applying interactive, problem-based, and digital methods in teaching Ukrainian syntax is substantiated. Effective methodological strategies for developing syntactic competence are outlined, including the use of the case method, analysis of texts of various styles and genres, and the integration of theoretical knowledge with practical speech activity. The feasibility of implementing a competence-based approach in teaching syntax in higher education institutions, taking into account the professional orientation of language training, is justified. It is established that a comprehensive model for the formation of syntactic competence in higher education combines theoretical knowledge with practical skills and competence-based approaches. It is focused on integrating cognitive, activity-based, and communicative components of learning, ensuring the acquisition of syntactic norms and the ability to effectively apply them in real communicative situations. This model involves the implementation of a system of practice-oriented tasks that simulate professional and academic communicative contexts. The active use of a text-centered approach, along with the integration of innovative learning technologies (interactive platforms, digital text corpora, and blended learning elements), contributes to improving the level of students' speech training, developing their critical linguistic awareness, and enhancing their ability to independently analyze and edit syntactic structures. Such an approach ensures the formation of stable skills in varying language means according to the communicative purpose, communication situation, and stylistic requirements, which is an important component of the professional competence of future specialists.

**Key words:** syntactic competence, methods of teaching syntax, competence-based approach, interactive and problem-based technologies, digital educational resources, interactive methods.

**Постановка та обґрунтування актуальності проблеми.** Сучасний етап розвитку вищої освіти в Україні характеризується орієнтацією на компетентнісний підхід, що передбачає формування у здобувачів освіти не лише системи знань, а й здатності ефективно застосовувати їх у професійній діяльності. У цьому контексті особливого значення набуває проблема формування синтаксичної компетентності майбутніх учителів-філологів, оскільки саме синтаксис – основа організації зв'язного мовлення та важливим інструментом комунікації. Це також зумовлено потребою підготовки мовнокомпетентної особистості, здатної до ефективної комунікації в різних професійних і соціокультурних ситуаціях. Попри значну кількість досліджень у галузі лінгводидактики, питання оновлення методики навчання синтаксису в закладах вищої освіти потребує подальшого осмислення з урахуванням сучасних освітніх тенденцій, зокрема цифровізації навчального процесу та впровадження інтерактивних технологій.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Проблема формування синтаксичної компетентності

як складової професійної підготовки майбутніх учителів-філологів привертає значну увагу вітчизняних і закордонних дослідників. У науковому просторі актуалізуються питання змісту синтаксичної компетентності, її структури, критеріїв оцінювання, а також ефективних методів та технологій навчання синтаксису в умовах компетентнісної освіти.

У контексті модернізації вищої освіти особливої ваги набуває проблема формування синтаксичної компетентності здобувачів вищої освіти як складника їхньої професійної мовної підготовки. Синтаксична компетентність трактується як інтегрована здатність особистості будувати граматично правильні, стилістично доречні та комунікативно доцільні висловлювання відповідно до норм сучасної української літературної мови. Науковці виокремлюють причини недостатньої сформованості синтаксичної компетентності: переважання традиційних методів і форм навчання перед сучасними, нерозвинена самостійність та ініціатива суб'єктів пізнавальної діяльності, невироблений рефлексійний компонент [1, с. 40].

Проблему компетентнісного підходу обґрунтовано в працях А. Загнітка, С. Калашнікової, М. Пентилюк, С. Карамана, М. Вінтоніва, Т. Тютюми, Н. Голуб, С. Омельчука, В. Новосолової, Г. Кузнецової, О. Горошкіної, А. Попович та ін. Під час навчання синтаксису української мови доречно розглядати взаємозв'язок синтаксису з іншими мовними рівнями та вплив соціокультурних чинників на формування мовної компетентності в цілому. Доречно поєднувати фронтальний та індивідуальний методи, використовувати дискусійні та практичні завдання.

**Мета статті** – обґрунтування сучасних методичних підходів до формування синтаксичної компетентності майбутніх учителів-філологів у закладах вищої освіти. Завдання: 1) уточнити поняття «синтаксична компетентність»; 2) проаналізувати сучасні підходи до навчання синтаксису у ЗВО; 3) визначити ефективні методи й прийоми формування синтаксичних умінь; 4) окреслити роль інноваційних технологій у цьому процесі. Наукова новизна полягає в систематизації сучасних методичних підходів до формування синтаксичної компетентності в майбутніх учителів-філологів та обґрунтуванні доцільності інтеграції традиційних та інноваційних методів навчання.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Синтаксична компетентність охоплює знання синтаксичних одиниць (словосполучення, речення, текст) та їхніх структурних особливостей, умінь будувати різні типи синтаксичних конструкцій відповідно до норм української мови, використовувати синтаксичні засоби з урахуванням комунікативної ситуації та стилю, навички синтаксичного аналізу простого (двоскладного та односкладного) та складного речень, редагування синтаксичних структур. Синтаксична компетентність – це інтегрована якість особистості, що поєднує знання, умінь, практичний досвід використання синтаксичних засобів мови з метою побудови граматично правильного, стилістично доречного, комунікативно ефективного висловлювання. Це здатність правильно, доцільно будувати та використовувати синтаксичні конструкції відповідно до норм мови та умов спілкування.

Підтримуємо думку Н. Гетьманчук, що компетентнісний підхід у сучасній освіті спрямований на формування не лише системи знань, а передусім способів діяльності, що забезпечують здатність особистості ефективно застосовувати результати навчання на практиці [2, с. 125]. У цьому контексті результат освіти трактується не як сукупність засвоєної інформації, а як інтегрована здатність людини використовувати набуті знання, умінь та навички на практиці, у різних життєвих і професійних ситуаціях.

Використання інтерактивних та проблемно-пошукових технологій сприяє формуванню критичного мислення, творчої мовленнєвої активності, а мультимедійні ресурси, електронні тренажери, інтерактивні платформи підсилюють мотивацію здобувачів освіти, сприяють гнучкості формування синтаксичних умінь. Незважаючи на значну кількість теоретико-методичних розробок, питання цілісної моделі формування синтаксичної компетентності майбутніх учителів-філологів у системі вищої освіти потребує подальшого дослідження. Недостатньо уваги приділено комплексній оцінці ефективності поєднання

традиційних та інноваційних методик у навчальному процесі.

Таким чином, узагальнений аналіз останніх досліджень засвідчує наявність суттєвих теоретичних напрацювань у галузі синтаксичної лінгводидактики та вимогу подальшого розвитку методичних підходів, які б забезпечили цілісне та прикладне формування синтаксичної компетентності в майбутніх учителів-словесників.

Розвиток лінгвістичних шкіл призвів до формування різних підходів до вивчення речення. Кожен напрям зосереджується на певному аспекті мови:

1) логіко-синтаксичний напрям (К. Беккер, Є. Тимченко, Г. Шашкевич та ін.):

речення виражає думку; головну роль відіграє присудок; складні речення класифікують за логікою; пунктуація залежить від логічного членування; 2) психолого-синтаксичний (О. Потебня, Д. Овсянко-Куликовський): мова пов'язана з мисленням і психікою людини; речення – результат мисленнєвих процесів; важлива роль мовця та його сприйняття; 3) елементарно-практичний (М. Кульман): орієнтація на навчання мови; практичне використання в школі; 4) формально-синтаксичний (Ю. Шерех (Ю. Шевельов), В. Русанівський та ін.): вивчення будови речення; граматична структура; формальні зв'язки між словами; моделі речень; 5) семантико-граматичний (Л. Булаховський, Б. Кулик, А. Медушевський, К. Городенська та ін.): поєднання значення + граматика: аналіз змісту синтаксичних конструкцій; 6) структурно-семантичний (О. Біляєв, І. Вихованець, М. Плющ, Р. Христіанінова та ін.): аналіз речення як системи; взаємозв'язок елементів і змісту; 7) когнітивно-комунікативний (М. Пентилюк, Т. Симоненко, Л. Мацько, О. Горошкіна та ін.): речення – відображення мислення + комунікації; як людина формує і передає думки; зв'язок мови з пізнанням; 8) комунікативно-діяльнісний (М. Пентилюк, С. Караман, О. Караман, С. Омельчук, М. Вінтонів, О. Горошкіна та ін.): 9) функціонально-комунікативний (О. Мельчук, І. Вихованець, А. Загнітко, М. Вінтонів та ін.): речення – засіб передачі інформації, тема / рема; роль у тексті; 10) функціонально-стилістичний (В. Ващенко, А. Коваль, К. Плиско, Є. Єрмоленко, Л. Мацько, М. Вінтонів та ін.): речення – засіб стилю; залежить від ситуації (науковий, розмовний тощо); вибір конструкцій залежно від стилю.

Проблема формування синтаксичної компетентності майбутніх учителів-філологів – предмет активного наукового осмислення. Науковці звертають увагу на теоретичні аспекти структури мовної компетентності і на дидактичні умови та способи її формування. Т. Тютюма підкреслює, що формування синтаксичної компетентності майбутніх учителів української мови і літератури з використанням інформаційно-комунікаційних технологій потребує спеціального змістового та методичного забезпечення. Авторка зазначає, що цифрові інструменти – ефективний засіб для активізації дослідницької діяльності студентів під час вивчення синтаксису, підвищення якості власних синтаксичних умінь філологів. Використання цифрових наративів під час навчання створює можливості для осмислення навчального матеріалу, забезпечує можливості пошуково-дослідницької діяльності [5, с. 145].

Формування мовної компетентності студентів пов'язане із застосуванням компетентнісного та

діяльнісного підходів у викладанні синтаксису. Формуючи дослідницьку компетентність студентів при вивченні синтаксису сучасної української мови доречно застосовувати сучасні підходи, зокрема інтерактивні, проблемно-пошукові та цифрові методи навчання синтаксису. Потребує подальшого розвитку комплексна модель формування синтаксичної компетентності у ЗВО, що поєднувала б теоретичні знання з практичними навичками та компетентнісними підходами. Така модель має бути зорієнтована на інтеграцію когнітивного, діяльнісного, комунікативного компонентів навчання, забезпечуючи не лише засвоєння синтаксичних норм, а й формування здатності ефективно застосовувати їх у реальних мовленнєвих ситуаціях. Вона передбачає впровадження системи практикоорієнтованих завдань, що моделюють професійні й академічні комунікативні контексти, активне використання текстоцентричного підходу, залучення інноваційних технологій навчання (інтерактивних платформ, цифрових корпусів текстів, елементів змішаного навчання), сприяє підвищенню рівня мовленнєвої підготовки здобувачів вищої освіти, розвитку їхньої критичної мовної свідомості та здатності до самостійного аналізу й редагування синтаксичних конструкцій. Такий підхід забезпечує формування стійких умінь варіювати мовні засоби відповідно до комунікативної мети, ситуації спілкування та стилістичних вимог, що це важливий складник професійної компетентності майбутніх фахівців. Крім того, інтеграція зазначених компонентів навчання сприяє розвитку рефлексивних умінь, зокрема здатності оцінювати власне мовлення та вдосконалювати його відповідно до нормативних і комунікативних критеріїв. Упровадження такої моделі також передбачає диференціацію навчального процесу з урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів освіти, що підвищує ефективність засвоєння синтаксичного матеріалу. Комплексна модель формування синтаксичної компетентності у ЗВО – дієвий інструмент модернізації мовної освіти, поєднує традиційні лінгвістичні засади з інноваційними технологіями, орієнтованими на практичне застосування знань у реальному комунікативному середовищі. Використання цифрових освітніх ресурсів сприяє ефективнішому формуванню синтаксичної компетентності, оскільки забезпечує інтерактивність навчання, доступ до автентичних мовних матеріалів, створює умови для активної, самостійної та практикоорієнтованої діяльності здобувачів вищої освіти. О. Горошкіна зазначає, що для методично правильної організації роботи з текстами важливо враховувати сучасні досягнення психолінгвістики, когнітивної лінгвістики, лінгвістики тексту, стилістики, риторики та літературознавства, які комплексно досліджують практичне застосування мовної системи [3].

Водночас важливе поетапне формування синтаксичних умінь – від репродуктивного рівня (засвоєння структур, теоретичних питань про способи вираження головних і другорядних членів речення) до продуктивного та творчого (самостійне конструювання речень, редагування текстів, стилістичне варіювання синтаксичних конструкцій). Особливу увагу слід приділити рефлексивному компоненту, що передбачає розвиток умінь аналізувати власне мовлення та мовлення учнів, виявляти й виправляти синтаксичні помилки, удосконалювати мовленнєву

діяльність. О. Межов зазначає, що пропорційне вдосконалення всіх видів мовленнєвої діяльності – аудіювання, читання, говоріння та письмо – у процесі мовної освіти забезпечує формування високого рівня комунікативної компетентності та сприяє розвитку культуромовної особистості майбутнього фахівця [4, с. 194].

Отже, реалізація комплексної моделі сприятиме формуванню високого рівня синтаксичної компетентності студентів, їхньої готовності до професійної комунікації та підвищенню загальної мовної культури майбутніх фахівців.

Під час вивчення синтаксису у ЗВО оцільно упроваджувати компетентнісний підхід, орієнтувати освітній процес на формування не лише системи знань, а й умінь ефективно їх застосовувати в академічному й професійному мовленні. У цьому аспекті важливе поєднання теоретичного опанування синтаксичних явищ із розвитком практичних навичок синтаксичного аналізу та продукування текстів різних стилів і жанрів.

Ефективність формування синтаксичної компетентності забезпечується впровадженням інтерактивних методів навчання, серед яких особливе місце посідають дискусії, кейс-методи, робота в малих групах, моделювання професійно орієнтованих мовленнєвих ситуацій. Такі методи сприяють активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти, розвитку критичного мислення, формуванню навичок аргументованого висловлення думок. Проблемно-пошукові технології орієнтують студентів на самостійне здобуття знань, аналіз синтаксичних структур, установлення закономірностей їхнього функціонування в мовленні. Застосування таких технологій дозволяє формувати дослідницькі вміння, підвищує рівень усвідомленості засвоєного навчального матеріалу. Сучасний освітній процес у ЗВО неможливий без використання цифрових освітніх ресурсів. Онлайн-платформи, інтерактивні тренажери, електронні корпуси текстів, мультимедійні засоби навчання забезпечують варіативність подання матеріалу, індивідуалізацію навчання, розширення можливостей самостійної роботи здобувачів освіти. Цифрові ресурси сприяють інтеграції мовної підготовки з формуванням цифрової компетентності майбутніх фахівців.

Отже, формування синтаксичної компетентності здобувачів вищої освіти – комплексний процес, що потребує поєднання традиційних і новітніх підходів. Синтаксична компетентність – складник комунікативної компетентності особистості, що відображає її здатність свідомо й доречно використовувати синтаксичні засоби мови в процесі мовлення. Реалізація компетентнісного підходу, використання інтерактивних методів, проблемно-пошукових технологій, цифрових освітніх ресурсів створюють ефективне освітнє середовище для підготовки мовнокомпетентного, мобільного й конкурентоспроможного фахівця.

Інноваційні технології суттєво розширюють можливості формування синтаксичної компетентності студентів, забезпечують інтерактивність, індивідуалізацію та практичну спрямованість навчання. Зокрема, інноваційні технології сприяють: 1) візуалізації синтаксичних структур (схеми, ментальні карти, інтерактивні моделі речень), що полегшує розуміння складних синтаксичних явищ; 2) організації активної

навчальної взаємодії через використання онлайн-платформ, форумів, документів, де студенти можуть конструювати, аналізувати й редагувати висловлювання; 3) реалізація змішаного та дистанційного навчання, що дає змогу поєднувати аудиторну роботу із самостійною роботою; 4) оперативний зворотний зв'язок завдяки тестам, тренажерам, цифровим інструментам перевірки знань. Використання електронних корпусів текстів сучасних письменників, мовних платформ і цифрових ресурсів забезпечує роботу з автентичним мовним матеріалом, що підвищує рівень мовленнєвої практики, сприяє формуванню навичок аналізу синтаксичних конструкцій у реальному контексті. Важливий аспект – розвиток цифрової та мовної рефлексії, коли студенти не лише виконують завдання, а й оцінюють власні результати, удосконалюють мовлення, користуються сучасними інструментами редагування й самоконтролю.

Отже, інноваційні технології виступають не лише засобом модернізації навчального процесу, а й ефективним інструментом формування синтаксичної компетентності, що забезпечує його відповідність сучасним освітнім вимогам і потребам професійної підготовки.

**Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку.** Формування синтаксичної компетентності в студентів у закладах вищої освіти – складний і багатовимірний процес, що потребує поєднання традиційних та інноваційних підходів до навчання. Синтаксична компетентність – інтегрована якість особистості, що охоплює знання синтаксичних норм української мови, умінь конструювати різні типи речень, здатність ефективно використовувати їх у комунікативній діяльності. Це складова мовної компетентності, що включає знання синтаксичних норм української мови (правил побудови речень), умінь застосовувати ці правила на практиці.

Проаналізовано сучасні підходи до навчання синтаксису у ЗВО, серед яких провідними визначено компетентнісний, комунікативно-діяльнісний і текстоцентричний. Ефективність формування синтаксичних умінь забезпечується застосуванням системи практикоорієнтованих завдань, спрямованих на розвиток продуктивного мовлення, а також використання інноваційних технологій, які підвищують рівень мотивації та активності студентів. Упровадження комплексної моделі навчання синтаксису сприяє не лише засвоєнню теоретичних знань, а й формуванню практичних умінь, необхідних для професійної комунікації майбутніх фахівців.

Перспективи подальших наукових розвідок убачаємо в застосуванні ефективності формування синтаксичної компетентності у ЗВО, удосконаленні методичного забезпечення навчання синтаксису з урахуванням цифровізації освіти, дослідженні можливостей використання штучного інтелекту та адаптивних технологій у процесі формування мовленнєвих умінь, поглиблене вивчення міждисциплінарних зв'язків синтаксису з іншими мовознавчими та педагогічними дисциплінами. Удосконалювати методичні підходи до формування синтаксичної компетентності шляхом інтеграції традиційних і цифрових засобів навчання. Подальший розвиток зазначеного напрямку сприятиме підвищенню якості мовної освіти та формуванню високого рівня професійної компетентності майбутніх фахівців.

## СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Вінтонів М. О., Тютюма Т. С. Синтаксична компетентність у лінгводидактичній підготовці майбутніх учителів української мови і літератури. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. Серія: Педагогічні науки. 2023. Вип. 51. С. 40–46. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735417/1/6.pdf> (дата звернення: 18.03.2026).
2. Гетьманчук Н. О. Компетентнісно орієнтоване вивчення синтаксису у вищому навчальному закладі. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*. 2017. Вип. 15. С. 124–127. URL: [file:///C:/Users/%D080.ADMIN-E01673CCV/Downloads/Ozfm\\_2017\\_15\\_41.pdf](file:///C:/Users/%D080.ADMIN-E01673CCV/Downloads/Ozfm_2017_15_41.pdf) (дата звернення: 19.03.2026).
3. Горошкіна О. М. Текст як засіб реалізації завдань компетентнісно орієнтованого навчання української мови. *Слобожанська бесіда – 12. Лінгвістика тексту і вивчення української ментальності: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.* 2019. С. 156–165. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/718548/1/%83.pdf> (дата звернення: 20.03.2026).
4. Межов О. Г. Формування пунктуаційних компетентностей здобувачів освіти засобами синтаксису: збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-методичної інтернет-конференції. 2021. С. 192–194. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/19510/1/%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf> (дата звернення: 20.03.2026).
5. Тютюма Т. С. Використання цифрових наративів під час викладання синтаксису української мови. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. № 77. Т. 2. С. 143–146. URL: [https://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/77/part\\_2/28.pdf](https://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/77/part_2/28.pdf) (дата звернення: 18.03.2026).

## REFERENCES

1. Vintoniv, M. O., & Tiutuma, T. S. (2023). Syntak-sychna kompetentnist u lnhvodydaktychnii pidhotovtsi maibut-nikh uchyteliv ukrainiskoi movy i literatury [Syntactic competence in linguodidactic training of future teachers of Ukrainian language and literature]. *Visnyk Hlukhivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Oleksandra Dovzhenka*. Serii: Pedahohichni nauky. (51). S. 40–46. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735417/1/6.pdf> [in Ukrainian]
2. Hetmanchuk, N. O. (2017). Kompetentnisno oriientovane vyvchennia syntaksysu u vyshchomu navchalnomu zakladi [Competency-based study of syntax in higher education institutions]. *Onovlennia zmistu, form ta metodiv navchannia i vykhovannia v zakladyakh osvity*. (15). S. 124–127. URL: [file:///C:/Users/%D080.ADMIN-E01673CCV/Downloads/Ozfm\\_2017\\_15\\_41.pdf](file:///C:/Users/%D080.ADMIN-E01673CCV/Downloads/Ozfm_2017_15_41.pdf) [in Ukrainian]
3. Horoshkina, O. M. (2019). Tekst yak zasib realizatsii zavdan kompetentnisno oriientovanoho navchannia ukrainiskoi movy [Text as a Means of Implementing Competence-Oriented Tasks in Teaching the Ukrainian Language]. *Slobozhanska besida – 12. Lnhvistyka tekstu i vyvchennia ukrainiskoi mentalnosti: materialy vseukr. nauk.-prakt. konf.* S. 156–165. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/718548/1/%83.pdf> [in Ukrainian]
4. Mezhev, O. H. (2019). Formuvannia punktuatsiinykh kompetentnostei zdobuvachiv osvity zasobamy syntaksysu [Formation of punctuation competencies of learners by means of syntax]: zbiryk materialiv IV vseukrainskoi naukovo-metodychnoi internet-konferentsii. S. 192–194. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/19510/1/%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf> [in Ukrainian]
5. Tiutuma, T. S. (2021). Vykorystannia tsyfrovyykh naratyviv pid chas vykladannia syntaksysu ukrainiskoi movy [Use of digital narratives in teaching syntax of the Ukrainian language]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. 77(2). S. 143–146. URL: [https://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/77/part\\_2/28.pdf](https://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/77/part_2/28.pdf) [in Ukrainian]

## ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

**ДЕМЕШКО Інна** – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української філології та журналістики

Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

**Наукові інтереси:** методика навчання української мови у вищій школі, інноваційні підходи до формування мовної та професійно-комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти.

#### INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

**DEMESHKO Inna** – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Department of Ukrainian language of

Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

**Scientific interests:** methodology of teaching the Ukrainian language in higher education, innovative approaches to the development of linguistic and professional-communicative competence of higher education students.

Стаття надійшла до редакції 14.03.2026 р.

Стаття прийнята до друку 26.03.2026 р.

УДК 376:378:37.091.3:793.3

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-223-400-405

ISSN 2415–7988 (Print) ISSN 2521–1919 (Online)

**РАЗВODOVA Марина** –

доктор філософії,

викладач-методист хореографії

вищої кваліфікаційної категорії

КЗ «Балтський педагогічний фаховий коледж»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4339-5383>

e-mail: [marina777rm@ukr.net](mailto:marina777rm@ukr.net)

### ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО ПІДХОДУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ ПРИ ВИКЛАДАННІ КУРСУ «МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ «МИСТЕЦТВО» (СКЛАДОВА «ХОРЕОГРАФІЯ»)

У статті обґрунтовано актуальність та визначено специфічні особливості імплементації інклюзивного підходу у процес професійної підготовки студентів педагогічного коледжу під час вивчення курсу «Методика навчання освітньої галузі «Мистецтво» (складова «Хореографія»). Наголошено, що в умовах гуманізації української освіти та зростання запиту на педагогів, здатних ефективно працювати в інклюзивних класах, виникає гостра суперечність між цим запитом та недостатньою розробленістю методичного забезпечення підготовки майбутніх учителів до викладання мистецьких дисциплін, зокрема хореографії, яка традиційно асоціюється з високими вимогами до виконавської майстерності.

Розкрито, що ефективна підготовка вимагає кардинального перегляду освітньої парадигми, тобто переходу від технічно-виконавської, орієнтованої на результат до особистісно-розвивальної, процесуально-орієнтованої моделі. У межах такого підходу хореографія розглядається не як мистецтво для обдарованих, а як потужний інструмент цілісного розвитку, соціалізації та самовираження кожної дитини з особливими освітніми потребами.

Визначено, що ключовим завданням підготовки є формування у студентів комплексу специфічних інклюзивних компетентностей: ціннісно-мотиваційної (розуміння філософії інклюзії), діагностико-прогностичної (вміння бачити потенціал дитини) та адаптаційно-модифікаційної (здатність гнучко пристосовувати навчальний матеріал, темп, рухи, використовувати альтернативні форми участі).

Запропоновано конкретні методичні шляхи модернізації навчального процесу в коледжі, що базуються на принципах універсального дизайну для навчання. Наголошено на необхідності домінування практико-орієнтованих, іммерсивних технологій (метод кейс-стаді, педагогічні тренінги, мікророзкладання) над теоретичним навчанням.

Проаналізовано терапевтичний потенціал хореографії, її роль у сенсорній інтеграції, психоемоційній регуляції та формуванні позитивної Я-концепції у дітей з ООП. Обґрунтовано важливість міцних міждисциплінарних зв'язків курсу методики хореографії зі спеціальною психологією, корекційною педагогікою, фізіологією та арттерапією.

**Ключові слова:** інклюзивна освіта, інклюзивний підхід, професійна підготовка, студенти педагогічного коледжу, освітня галузь «Мистецтво», хореографія, методика викладання.

**RAZVODOVA Marina** –

Doctor of Philosophy, teacher-methodologist of choreography

of the highest qualification category of the Municipal Institution

«Balta Pedagogical Professional College»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4339-5383>

e-mail: [marina777rm@ukr.net](mailto:marina777rm@ukr.net)

### FEATURES OF IMPLEMENTING AN INCLUSIVE APPROACH IN PROFESSIONAL TRAINING OF STUDENTS OF PEDAGOGICAL COLLEGE WHEN TEACHING THE COURSE «TEACHING METHODOLOGY OF THE EDUCATIONAL FIELD «ART» (COMPONENT «CHOREOGRAPHY»)

The article substantiates the relevance and identifies the specific features of implementing an inclusive approach in the process of professional training of students of a pedagogical college during the study of the course «Teaching Methodology of the Educational Field «Art» (component «Choreography»).

It is emphasized that in the conditions of humanization of Ukrainian education and the growing demand for teachers capable of working effectively in inclusive classes, there is a sharp contradiction between this demand and the insufficient development of methodological support for the training of future teachers for teaching artistic disciplines, in particular choreography, which is traditionally associated with high requirements for performing skills.

It is revealed that effective training requires a radical revision of the educational paradigm, that is, a transition from a technical-performance, result-oriented to a personal-developmental, process-oriented model. Within the framework of such an approach, choreography